

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

47. An Pontifex possit dispensare, ut consecratio Eucharistiae efficiatur sub una tantum specie? Et an praeceptum consecrandi Eucharistiam sub utraque specie sit divinum, vel humanum? Et an sit falsum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

RESOL. XLVII.

An Pontifex possit dispensare, ut consecratio Eucharistia efficiatur sub una tantum specie. Et an præceptum consecrandi Eucharistiam sub utraque specie sit diuinum, vel humanum. Et an sit falsum Innocentium VIII. dispensasse, ut aliquæ nationes consecrarent sub specie tantum panis, & hoc, concessisse Noruegicis? Ex part. 8. tit. 1. Rel. 13.

§. 1. Pro resolutione huius quæstionis, videndum est, an præceptum consecrandi Eucharistiam sub utraque specie sit diuinum, aut tantum humanum. Et esse præceptum diuinum putat Valquez in 3. part. tom. 3. disp. 223. cap. 3. Suarez tom. 3. disp. 43. sect. 4. Coninck de Sacram. q. 83. art. 1. dub. 5. conclus. 3. Nugnus in 3. part. q. 74. art. 1. Sotus in 4. distict. 9. quæst. 2. artic. 1. sine. Caietanus in 3. par. q. 80. artic. 12. Marfilus in 4. quæst. 6. art. 1. part. 1. dub. 3. & 4. cum aliis. Docent igitur consecrationem utriusque speciei simul esse iure diuino positum Christi præceptam; quod significat Tridentinum sess. 22. cap. 1. dum postquam dixit, Christum Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech corpus, & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini obtulisse, subdit: Ac sub eandem rerum symbolis, Apostolis, quos tunc noui Testamenti Sacerdotes constituebat, ut sumerent, tradidit; & eisdem, eorumque in Sacerdotio successoriibus, ut offerrent præcepit per hæc verba: Hoc facite in meam commemorationem; ut semper Catholica Ecclesia intellexit, & docuit. Et idem indicatur Lucæ cap. 22. illis verbis, Hoc facite in meam commemorationem, ex quibus Tridentinum deducit, Christum præcepisse consecrationem utriusque speciei simul; quia quamuis apud Lucam non dicatur: hæc facite, sed hoc facite in meam commemorationem, & ea verba tantum fuerint, expressa immediate post consecrationem panis, nihilominus satis indicatur ea etiam fuisse repetita à Christo post consecrationem calicis, dum subditur, similiter & calicem; quia aduerbium, similiter, refert repetitionem omnium quæ dicta fuerunt post consecrationem panis.

2. Et id ratione congruenti probatur, quia Christum præcipere consecrationem utriusque speciei simul, ex suppositione quod fieret consecratio, fuit maxime conueniens, quia ad essentiam sacrificij fuit requisita, & ad integritatem Sacramenti; ergo credi potest illam præcepisse.

3. Deinde Sacramentum Eucharistia est essentialiter institutum in sacrificium realiter expressum cruenti sacrificij Crucis; ergo sicut illud importat realem, ita hoc sacramentalem separationem corporis à sanguine; sed ratio perfecti sacrificij præualere debet cuiusque utilitati animarum; ergo. Antecedens constat ex illis verbis Luc. 22. Hoc facite in meam commemorationem, ex quibus Trident. sess. 22. cap. 1. colligit, Christum præceptum dedisse Apostolis, eorumque in Sacerdotio successoriibus, offerendi Deo Patri in sacrificium suum corpus, & sanguinem sub speciebus visibilibus panis, & vini. Consequentia verò patet, quia representans debet exprimitere representatum. Vide apud Syluum plura ibid.

4. Nec sufficit, ut sanguis implicite tantum representetur sub speciebus panis, vel contra: nam ut sit expressum cruenti sacrificij, debet utrumque exprimi sub forma visibili. Minor probatur, quia

ratio sacrificij respicit immediate cultum Dei, utilitas verò animarum, quam respicit ut Sacramentum, non est simpliciter necessaria; sed cultus Dei præualere debet cuiusque bono non necessatio animarum: ergo.

5. His tamen non obstantibus, nec desunt Doctores contrariam sententiam tenentes, ut Adrianus in 4. quæst. 6. de Eucharist. Maior etiam in 4. distict. 9. quæst. 3. & alij, docentes, consecrationem sub utraque specie non esse præceptam iure diuino, sed tantum iure humano Ecclesiastico. Primò, quia Christus in castello Emaus speciem tantum panis consecrauit; ergo ipse non præcepit consecrationem utriusque speciei, quia ipse non faceret contra id, quod alij præceptum relinqueret. Secundo, quia si consecratio utriusque speciei esset præcepta à Christo, maxime quia esset necessaria, ut per consecrationem utriusque fieret commemoratio passionis Christi, quasi per consecrationem vini non fiat, sed per consecrationem vini tantum speciei sit prædicta commemoratio, sicut fit sumptione vini tantum speciei, ut indicatur Luc. 22. dum post consecrationem corporis ante consecrationem sanguinis dicitur: Hoc facite in meam commemorationem. Tertio, quia si consecratio utriusque speciei esset iure diuino Christi præcepta, non posset dispensatione Romani Pontificis vna sola consecrari, quia Romanus Pontifex nequit in iure diuino dispensare. Legimus autem Romanum Pontificem aliquibus nationibus concessisse, ut sub specie tantum panis consecrarent, quia Innocentius VIII. id concessit Noruegicis, ut refert Volateranus lib. 7. Geographia c. 4.

6. Probatur etiam hæc opinio aliis rationibus.

Primò; Hoc Sacramentum institutum est propter utilitatem animarum; ergo in casu, quo defectu vini non posset in utraque specie consecrari, dispensari posset, ne tot animæ priuarentur utilitate huius Sacramenti.

7. Secundo; Concurrentibus duobus præceptis, seruandum est maius: maius autem est in articulo mortis communicare, quàm in utraque specie conficere, quia illud cedit in utilitatem animarum.

8. Tertio; Non minus de integritate Extremæ unctionis sunt quinque unctiones, quàm Eucharistia species panis, & vini; sed moribundis interdum datur vna unctio sine alia, ut cum superueniente morte non possunt omnes perfici.

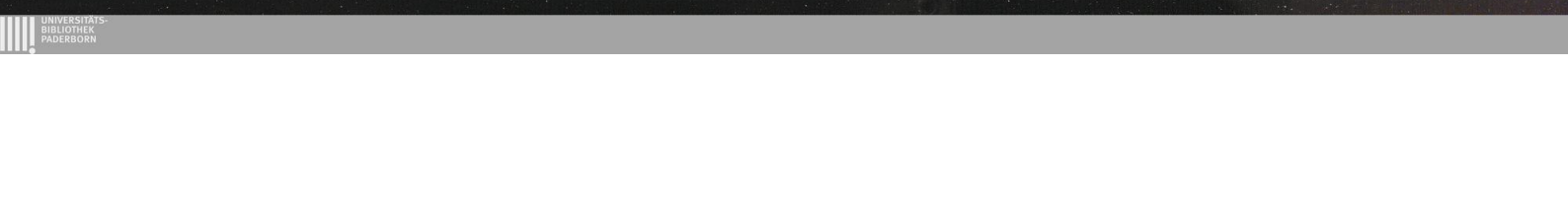
9. Quarto; De iure diuino est confessionis integritas, & tamen in aliquo casu licet confessionem dimidiare; ergo licet de iure diuino sit in utraque materia celebrare, in aliquo tamen casu licebit in vna tantum Sacramentum hoc conficere.

10. Quintò; Hoc non est intrinsecè malum, & aliunde expedit salutem animarum. Maior constat, quia in multis casibus necessarium est, in vna tantum specie consecrare. Primò, quando consecrata hostia deficit Sacerdos, definitum est in Concil. Tolet. VII. & XI. ut alius Sacerdos succedat ad calicem tantum consecrandum. Secundo, si consecrata hostia imminet Sacerdoti periculum mortis, potest sumpta hostia calicem omittere, & fugere. Tertio, si post sumptum corpus aduertat, in calice fuisse alium liquorem, & vinum haberi non posse sine periculo mortis, aut graui scandalo, potest sacrificium absolueret.

11. Sextò; Nonnulli Patres testantur, Christum communicasse discipulos euntes in Emaus in specie tantum panis.

12. Septimò; Totus Christus continetur sub quavis specie

MANE
omnia
TO. III. IV. V
E. III

specie: ergo quævis sufficit ad integrum Sacramentum, & sacrificium.

13. *Declar.* Legitur ab Innocentio VIII. dispensatum fuisse cum Moruegis anno 1490. ut referat Volaterranus lib. 7. c. 4. cuius gratia docet, legationem eò missam fuisse.

14. *Novo.* Quoniam, ut definit Trident. sess. 21. c. 2. est in Ecclesia potestas, ut saluâ Sacramentorum substantiâ, statuat, vel mutet, quæ suscipientium utilitati, & Sacramentorum venerationi pro rerum, temporum, & locorum varietate magis expedire iudicauerit: ergo urgente graui, & publica necessitate, potest in hoc dispensare.

15. *Decimo.* Potest in aliis iuribus diuinis dispensare, ut in voto solemnî, in matrimonio rato & non consummato, in residentia personali Pastoris, in ministro Confirmationis & Ordinistergo etiam in hoc.

16. Et licet ad omnia hæc argumenta responsiones adhibeat Amicus *ubi infra*, tamen ipse contrariam sententiam probabilem putat.

Sup. hoc in Ref. 1. not. præteritæ, cursum in fine §. 1. verif. Neque cum dispensatione, & in Ref. 2. §. 2. ad mediū, verif. Tum quia graues.

17. Vnde ex his diuersis opinionibus patet resolutio ad quæstionem propositam; nam Sotus, Vasquez, & Coninck, quos citat, & sequitur Hurtadus de *sacris Missæ, disp. 1. diff. 9.* docent Romanum Pontificem non posse in præcepto diuino consecrandi simul utramque speciem dispensare: vnde falsum putant Innocentium VII. in dicto præcepto dispensare. Et ita hanc sententiam mordicus, & doctè sustinet Card. de Lugo de *sacris Euch. disp. 19. sect. 8. per totam.*

18. Sed ego satis contrariam sententiam probabilem esse puto, quam ut talem admittit etiam Amicus in *curf. Theolog. tom. 7. disp. 16. sect. 9. numer. 158.* vbi sic ait: Probabile est posse in hoc iure, ob publicam dumtaxat utilitatem, à Summo Pontifice, per iuris interpretationem dispensari: probabilius tamen est, nec ob publicam utilitatem id posse. Prioris partis fundamentum est auctoritas tot Doctorum, & rationes quæ hanc opinionem reddunt præctice probabilem. Ita ille; cui adde Castrum Prilium *tom. 1. disputat. 6. punct. 3. num. 6.* vbi docet probabilem esse, posse auctoritate Pontificis in vna tantum specie sacrificium offerri, urgente, graui, & communi bono alicuius Prouinciæ; sed tunc Pontifex non dispensabit in iure diuino, sed declarabit doctrinaliter ad illum casum non se extendere. Pro quo supponendum est in hac sententia offerri sacrificium ex iure diuino esse: at quòd sit in vtraque specie, non esse per se ex iure diuino, sed ex iure naturali distan- te, si offeratur sacrificium Deo, integrum, & perfectum esse offerendum. Cum ergo Pontifex permitteret in aliqua Prouincia sacrificium in vna specie offerri; declarat vtrique præceptum naturale sacrificandi integrè ad illum casum non se extendere. Sic Suarez *lib. 10. cap. 6. sine*, vbi aduertit hanc declarationem fieri non posse ab alio præter Romanum Pontificem, quia est res grauißima, & satis dubia. Hæc Palaus.

19. Imò Fagundez de *præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 3. c. 5. n. 5.* putat sententiam asserentem posse Pontificem in tali casu dispensare, esse probabilem. Vide illum, & non pigebit.

RESOL. XLVIII.

An Pontifex possit in aliquo casu facultatem præbere, ut plures Sacerdotes simul consiciant Eucharistiam.

Et dubium est, quomodo id licitè possit fieri.

Et deciditur, quam intentionem debeant habere Sacerdotes nouer ordinati, quando cum Episcopo in Missarum solemnibus confitebantur.

Et notatur, quòd Episcopus, qui consecratur, celebrat cum Episcopo consecrante, & olim Presbyteri Cardinales simul cum Pontifice concelebrare consueverunt.

Et an in Ecclesia Græca soleat alius Sacerdos simul cum Episcopo celebrare: Ex part. 8. tract. 1. Ref. 44.

§. 1. Respondo affirmatiuè, quòd patet ex consuetudine recepta, & à Summis Pontificibus approbata Latinarum Ecclesiarum, quæ Sacerdotes recens ordinati, solent verba consecrationis simul cum Episcopo celebrante proferre, idque super eandem materiam. Cum enim Ecclesia in re tanti momenti errare non possit; hinc manifestum est, plures simul Sacerdotes eandem materiam valide consecrare posse.

2. Dubium est autem non leue, quomodo id licitè possit fieri; Et ratio dubitationis est, quia moraliter loquendo, impossibile est, ut plures Sacerdotes formam consecrationis eodem instanti absoluant, quare semper euenit in dicto casu, ut materia tantum ab vno consecratur, nimirum ab illo, qui prius formam absoluit. Vnde vterius sequitur, alios nihil efficere, & verba consecrationis proferre super materiam consecratam, quòd sacrilegium reddet. Imò sæpè contingere potest, ut ipse Episcopus celebrans non consecret, si nimirum aliquis ex ordinatis prius formam perficiat: hoc autem magnum est inconueniens, quia celebrans tunc non sacrificat.

3. Respondeo, ad cauenda prædicta incommoda, Sacerdotes recens ordinatos debere habere intentionem consecrandi, non absolutam, sed conditionatam; si nimirum verba simul cum Episcopo absoluant, aliàs non. Vnde enim sit Episcopus, qui est principalis minister, semper consecrare, siue alij consecrent, siue non; & consecratione peracta, si aliquorum verba nondum peracta sunt, ea non nisi materialiter proferri super materiam consecratam: quæ cautela magis vitatur periculum sacrilegij, aut irreuerentiæ, quam si formaliter, & cum intentione consecrandi recitarentur.

4. Neque dicas fieri non posse, ut idem simul proferat verba consecrationis, & materialiter, ita ut non sufficiant. Oppositum enim manifestè colligitur ex Baptismo sub conditione collato: nam si infans est baptizatus, verba proferuntur tantum materialiter, siue animo baptizandi: si verò non est baptizatus, proferuntur formaliter, & cum intentione cum baptizandi. Quis autem neget Baptismum eo modo valide, imò & interdum licitè conferri: Quia tamen plerumque contingit, ut ordinati prædictas intentiones accuratè distinguere nesciant, optimum erit consilium quoad praxim, ut quilibet ordinatus habeat intentionem generalem proferendi verba consecrationis iuxta sensum, & mentem Ecclesiæ; quæcumque illa sit.

5. Nota etiam quòd Episcopus qui consecratur, celebret cum Episcopo consecrante: & olim Presbyteri Cardinales simul cum Pontifice concelebrare solebant, ut testatur Innocentius *lib. 3. de myst. Missæ cap. 19.* quæ tamen consuetudinem suo tempore non extalle refert Durandus in *4. dist. 13. q. 3. num. 4.* Et in Ecclesia Græca solet alius Sacerdos simul cum Episcopo celebrare. Et licet Durandus *ubi supra*, videns moralem impossibilitatem, ut omnes qui verba proferunt, reuera consecrent, non

Sup. doctrina contenta in hac Ref. in tom. 2. tr. 5. Ref. 10. & lege alias Ref. eius not. & late in Refol. annot. seq. per totam.

Sup. hoc in tom. 4. tr. 8. Ref. 89.

Sup. hoc in §. vi. Ref. not. seq.